Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2016 roku

Warszawa, 28 września 2016 roku.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP 3
II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE 3
III. WSPÓŁPRACA Z BANKAMI SPÓŁDZIELCZYMI 5
3.1. System Ochrony Instytucjonalnej Zrzeszenia BPS 5
3.2. Fundusze pomocowe i pożyczki podporządkowane 6
3.3. Kredyty konsorcjalne z udziałem banków spółdzielczych 7
IV. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI FINANSOWYMI 8
V. RYNEK PIENIĘŻNY I KAPITAŁOWY 9
VI. DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA BANKU 11
VII. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W BANKU 14
7.1. Ryzyko kredytowe 15
7.2. Ryzyko finansowe 16
7.3. Ryzyko operacyjne 17
VIII. NAKŁADY INWESTYCYJNE 18
8.1. Zarządzanie majątkiem Banku 18
8.2. Rozwój technologii informatycznej 18
IX. SYTUACJA FINANSOWA BANKU 19
9.1. Aktywa Banku 19
9.2. Pasywa Banku 20
9.3. Rachunek zysków i strat 21
9.4. Fundusze własne i łączny współczynnik kapitałowy 26
X. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE 28
10.1. Akcjonariat 28
10.2. Władze Banku 29
10.3. Zasady Ładu Korporacyjnego 31
10.4. Zmiany organizacyjne 31
10.5. Zarządzanie zasobami ludzkimi 32
XI. PERSPEKTYWY ROZWOJU I PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ 32

I. WSTĘP

Okres I półrocza 2016 roku wiązał się dla Banku BPS S.A. z kontynuacją przeprowadzania zmian wewnętrznych oraz realizacją celów przyjętych w programie postępowania naprawczego. Wszelkie dokonywane przekształcenia podyktowane były koniecznością ustabilizowania i poprawy kondycji finansowej Banku.
Efekty powyższych działań odzwierciedla m.in. poprawa adekwatności kapitałowej na skutek dokapitalizowania Banku przez banki spółdzielcze w formie objęcia emisji akcji, jak również obligacji podporządkowanych. Wyemitowano cztery serie akcji: „O", „P", „R", oraz „S" w łącznej wysokości 65,8 mln zł oraz przeprowadzono emisję obligacji podporządkowanych w kwocie 83,9 mln zł. W czerwcu br. Bank uzyskał zgody administracyjne KNF na zaliczenie środków pochodzących z powyższych emisji do funduszy własnych Banku. Wzmocnienie kapitałowe wpłynęło na poprawę stabilności finansowej Banku oraz zapewniło odpowiedni bufor bezpieczeństwa niezbędny do dalszego rozwoju Banku.

W okresie I półrocza 2016 roku Bank zgodnie z założeniami programu naprawczego kontynuował realizację zdań restrukturyzacyjnych w wielu obszarach swojej działalności. Działania te stanowią podstawę do poprawy kondycji finansowej Banku BPS S.A. w kolejnych okresach jego funkcjonowania.

W dniu 21 czerwca 2016 roku nastąpiło zamknięcie rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe przez Visa Inc. Bank był jednym z beneficjentów transakcji. Wynagrodzenie ustalone zostało między innymi w oparciu o zaangażowanie w działalność Visa Europe. Bank otrzymał należne wynagrodzenie w formie gotówkowej oraz uprzywilejowanych akcji Visa Inc. serii C. Uprzywilejowane akcje Visa Inc. serii C będą konwertowane na akcje zwykłe Visa Inc. Konwersja wszystkich akcji preferowanych nastąpi najpóźniej w 2028 roku. Dodatkowo, warunki transakcji przewidują uzyskanie przez Bank wynagrodzenia odroczonego wypłacanego w formie pieniężnej w trzecią rocznicę zamknięcia rozliczenia transakcji, tj. w 2019 roku. Na dzień 30 czerwca 2016 roku w rezultacie rozliczenia transakcji Bank ujął w rachunku zysków i strat 128,5 mln zł.

W I półroczu 2016 roku dochód Banku, obliczony jako suma wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu prowizji i opłat, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na aktywach i zobowiązaniach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wyniku z pozycji wymiany, wyniku na działalności inwestycyjnej oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych netto, wyniósł 285 203 tys. zł, natomiast w I półroczu 2015 roku 161 625 tys. zł. Dochód ten pochodzi w całości z działalności prowadzonej na terenie Polski.
Na koniec czerwca 2016 r. stopa zwrotu z aktywów Banku, obliczona jako iloraz zysku/straty netto i sumy bilansowej, wyniosła 1,05 %, podczas gdy przed rokiem ukształtowała się na poziomie minus 0,26 %.
Na dzień 30 czerwca 2016 roku zatrudnienie w Banku wynosiło 1 074 etaty.
Zysk brutto Banku BPS S.A. za I półrocze 2016 r. wyniósł 120,6 mln zł, natomiast zysk netto ukształtował się na poziomie 94,4 mln zł.

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Pierwsze półrocze 2016 r. to okres stabilnej koniunktury gospodarczej w Polsce i Europie. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, wzrost Produktu Krajowego Brutto w Polsce w pierwszym i drugim kwartale bieżącego roku wyniósł odpowiednio 3,0 % i 3,1 % r/r, wobec 3,6 % i 3,1 % r/r przed rokiem. Głównym filarem wzrostu gospodarczego była konsumpcja gospodarstw domowych, którą wspomagała stała poprawa sytuacji na rynku pracy. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec czerwca 2016 r. wyniosła 8,8 %, podczas gdy

w czerwcu 2015 r. 10,2 %. Spadkowi bezrobocia rejestrowanego sprzyjał m.in. stopniowy wzrost zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw. Elementem poprawy sytuacji na rynku pracy był także wzrost przeciętnych nominalnych wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw. W warunkach równoczesnego spadku cen konsumpcyjnych (średni poziom wskaźnika inflacji konsumentów w pierwszym półroczu 2016 r. wyniósł minus 0,9 %), poprawiła się także siła nabywcza płac.

Wykres 1. Wybrane wskaźniki koniunktury gospodarczej

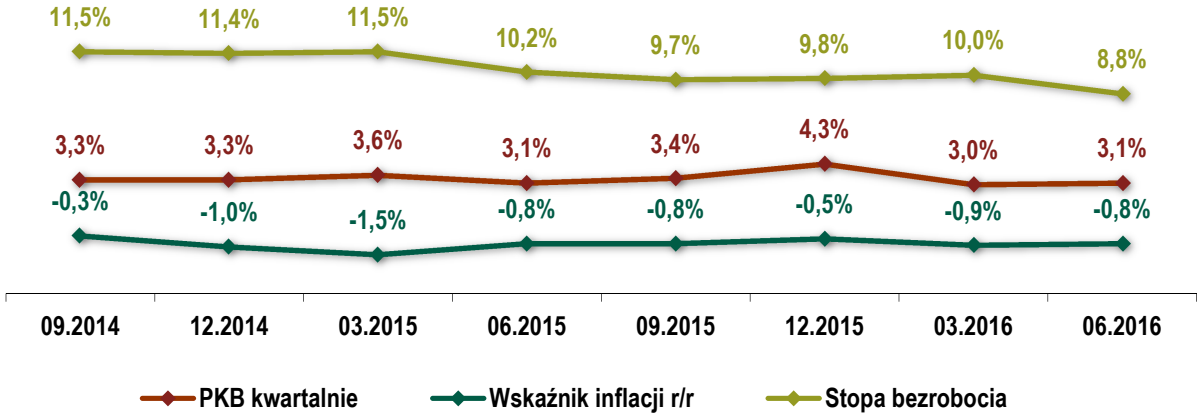

Średni poziom stóp NBP w pierwszym półroczu 2016 r. w porównaniu do odnotowanego w analogicznym okresie ubiegłego roku był niższy o 0,17 pp. Było to konsekwencją obniżki stóp procentowych dokonanej przez Radę Polityki Pieniężnej w roku poprzednim (w marcu 2015 r. władze monetarne zredukowały stopy NBP o 0,50 pp.). W efekcie, również średnie rynkowe jednomiesięczne stawki WIBOR i WIBID w I półroczu 2016 r. ukształtowały się na poziomie niższym niż przed rokiem o 0,18 pp.

Wykres 2. Stopy procentowe oraz kurs złotego (średnioroczne)

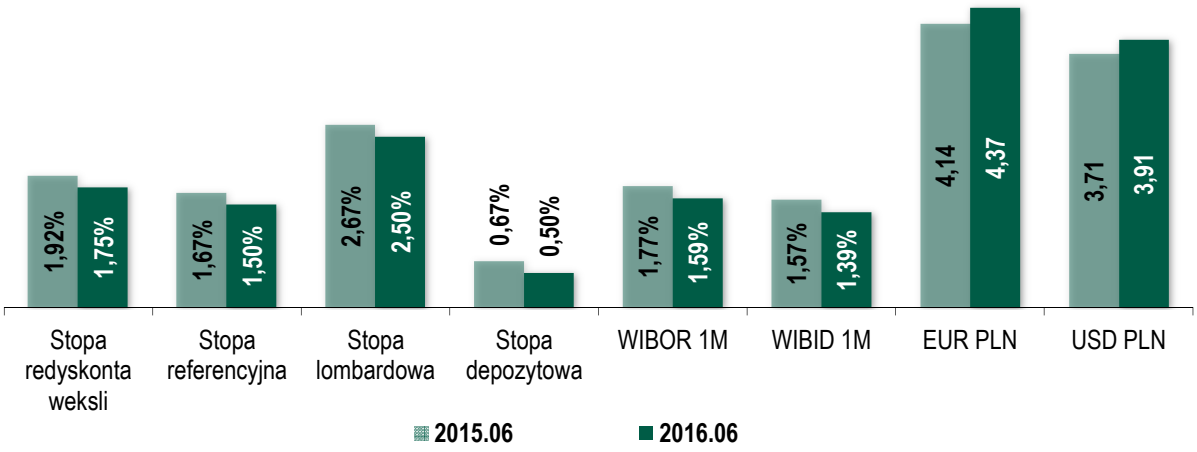

W I półroczu 2016 r. średni kurs EUR/PLN wyniósł 4,37 zł i w porównaniu do wartości odnotowanej przed rokiem był wyższy o 0,23 zł. Osłabienie złotego w ciągu sześciu miesięcy 2016 r. było m.in. konsekwencją nieoczekiwanego obniżenia w połowie stycznia br. przez agencję ratingową S&P oceny wiarygodności kredytowej Polski. Negatywny wpływ tego wydarzenia na kurs złotego został podtrzymany także w kolejnych miesiącach, do czego przyczyniła się obniżka perspektywy ratingu Polski przez kolejną agencję (Moody's) w połowie maja br. Pogorszenie oceny wiarygodności kredytowej kraju wpłynęło negatywnie także na średni kurs USD/PLN, który

w pierwszym półroczu 2016 r. wyniósł 3,91 zł, wobec 3,71 zł przed rokiem. Wysoki kurs złotego wobec dolara był także efektem narastającej od początku poprzedniego roku reakcji rynków finansowych na pogłębiające się różnice w polityce pieniężnej realizowanej przez banki centralne w Europie oraz w USA. Dobra koniunktura gospodarcza w Stanach Zjednoczonych, w tym w szczególności dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy w I półroczu 2016 r. potwierdziła, iż rozpoczęty przez Fed w grudniu 2015 r. cykl podwyżek stóp procentowych będzie kontynuowany w 2016 r.

III. WSPÓŁPRACA Z BANKAMI SPÓŁDZIELCZYMI

Bank BPS S.A. wspólnie z 356 bankami spółdzielczymi tworzy Zrzeszenie, obejmujące blisko 64 % wszystkich banków spółdzielczych działających w Polsce. Dodatkowo, współpracuje z Krakowskim Bankiem Spółdzielczym oraz z Bankiem Spółdzielczym w Brodnicy.

Realizując funkcje zrzeszeniowe świadczy szeroki zakres usług dla banków spółdzielczych i równocześnie jest ich partnerem biznesowym i reprezentantem. Działa na rzecz ich rozwoju zapewniając obsługę finansową, realizuje rozliczenia, zagospodarowuje nadwyżki środków pieniężnych, a także współuczestniczy w zaspokajaniu potrzeb kredytowych klientów banków spółdzielczych w ramach konsorcjów. Banki spółdzielcze mają dostęp do najnowszych produktów i rozwiązań finansowych, dzięki czemu mogą oferować nowoczesne usługi po konkurencyjnych cenach, dostosowanych do potrzeb różnych grup klientów oraz poszczególnych regionów kraju.

Zadania realizowane w obszarze współpracy z bankami spółdzielczymi obejmują m.in.:

1) zapewnienie bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia, przede wszystkim poprzez oferowanie instrumentów finansowych dedykowanych bankom spółdzielczym;
2) wspieranie banków spółdzielczych w ograniczaniu ryzyka prowadzonej działalności, interpretowanie nowych przepisów i pomoc w ich wdrażaniu;
3) wspomaganie banków spółdzielczych w zarządzaniu ryzykiem finansowym;
4) zapewnienie bankom spółdzielczym możliwości elastycznego i bezpiecznego lokowania środków pochodzących z nadwyżek płynnościowych banków;
5) pośrednictwo w obrocie dewizowym i bezgotówkowym;
6) usługi w zakresie obsługi kart płatniczych oraz systematyczne wspieranie BS-ów w rozbudowie sieci bankomatów;
7) prowadzenie rozliczeń dopłat do odsetek od kredytów preferencyjnych, aktywne działania w ich pozyskiwaniu oraz reprezentowanie Zrzeszenia w kontaktach z donatorami;
8) obsługę funduszy pomocowych służących przede wszystkim wzmocnieniu bezpieczeństwa kapitałowego banków spółdzielczych oraz wspierających rozwój nowych technologii informatycznych.

3.1. System Ochrony Instytucjonalnej Zrzeszenia BPS

W dniu 31 grudnia 2015 r. w Zrzeszeniu BPS utworzony został System Ochrony Instytucjonalnej, spełniający kryteria określone w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia CRR na podstawie Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS zawartej przez 241 zrzeszonych banków spółdzielczych oraz Bank BPS S.A. Treść umowy jest zgodna z projektem zatwierdzonym 22 grudnia 2015 r. przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Liczba uczestników Systemu Ochrony systematycznie wzrasta. W 2016 r. dołączyły do niego kolejno: w marcu br. - 4 banki spółdzielcze, w maju br. – 4 banki spółdzielcze oraz w czerwcu br. - 10 banków spółdzielczych. Na koniec czerwca 2016 r. liczba BS-ów uczestniczących w Systemie Ochrony wyniosła 259.
Rolę jednostki zarządzającej Systemem pełni powołana Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której członkami są wszyscy Uczestnicy.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia CRR, głównym celem Systemu Ochrony jest zapewnienie płynności i wypłacalności każdego z jego członków. Przepisy te zostały wprowadzone do prawodawstwa krajowego w znowelizowanej ustawie o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Wdrożone zostały mechanizmy ograniczające ryzyko przeniesienia na System Ochrony problemów finansowych podmiotów znajdujących się poza nim. Opracowano i wprowadzono nowe, bardziej restrykcyjne limity zaangażowania finansowego Banku BPS S.A. w zrzeszonych bankach spółdzielczych, zmniejszające możliwości finansowania banków spoza Systemu. W II kwartale br. rozszerzony został katalog produktów płynnościowych o kredyt stabilizacyjny dla banków spółdzielczych, niebędących uczestnikami Systemu Ochrony, funkcjonujący jako bezwarunkowe zobowiązanie pozabilansowe, które może być zaliczane do rezerwy płynności.

Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której powierzono zadania jednostki zarządzającej Systemem została wyposażona w odpowiednie uprawnienia ustawowe oraz umowne. Dysponuje także środkami finansowymi, zgromadzonymi w ramach Funduszu Zabezpieczającego i Depozytu Obowiązkowego, przeznaczonymi wyłącznie na interwencję zapobiegającą utracie płynności i wypłacalności.
Bank BPS S.A. podjął działania odnośnie wzmocnienia nadzoru nad sytuacją ekonomiczno-finansową zrzeszonych banków spółdzielczych, sprawowanego w ramach posiadanych kompetencji, poprzez zawarcie Porozumienia ze Spółdzielnią zarządzającą Systemem Ochrony w zakresie stosowania jednolitych kryteriów oceny. Wspólna metodologia pozwoli na wykorzystanie możliwości porównywania osiąganych wyników, nie tylko w Systemie Ochrony, ale w całym Zrzeszeniu oraz uwzględnienie poziomu ryzyka akceptowalnego w Systemie.

Utworzenie Systemu Ochrony Instytucjonalnej jest przedsięwzięciem, które dzięki wprowadzonym mechanizmom kontrolnym i pomocowym, może w istotnym stopniu zwiększyć bezpieczeństwo sektora bankowości spółdzielczej, a w dłuższej perspektywie poprawić jego pozycję konkurencyjną.

3.2. Fundusze pomocowe i pożyczki podporządkowane

Na koniec czerwca 2016 r. kwota środków zgromadzonych na funduszach pomocowych wyniosła 494,3 mln zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na 31.12.2015 r. obniżyła się o 13,0 mln zł. Zmniejszeniu uległo również wykorzystanie środków z funduszy pomocowych, z poziomu 421,1 mln zł na koniec ubiegłego roku do kwoty 399,3 mln zł, tj. o 21,8 mln zł. Powyższa sytuacja związana była ze zmianami w obszarze funkcjonowania funduszy i wstrzymaniem udzielania pomocy finansowej bankom spółdzielczym.
Bank BPS S.A. wraz z utworzeniem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, realizując zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego rozpoczął proces wygaszania Funduszu Pomocowego. Decyzją Rady Zrzeszenia zmniejszona została wysokość odpisu na Fundusz Pomocowy w 2016 r. Wskaźnik partycypacji członków Zrzeszenia w tym Funduszu obniżono z 0,20 % do 0,15 % stanu depozytów, od których naliczana jest rezerwa obowiązkowa, co spowodowało jego realne obniżenie. Zgromadzone środki są sukcesywnie zwracane bankom spółdzielczym.
Ponadto, pozostałe dwa Fundusze funkcjonują w ograniczonym zakresie:

1) Fundusz Pomocy BS – środki z tego Funduszu, zgodnie z Uchwałą NWZA Banku BPS S.A. z 23.03.2016 r., będą do końca 2016 r. sukcesywnie przenoszone na kapitał zapasowy Banku BPS S.A. w terminach spłat rat udzielonych pożyczek. Ostatnia pożyczka zostanie spłacona w dniu 29 grudnia 2016 r.;
2) Fundusz FAPA – z uwagi na wypowiedzenie z dniem 31.12.2014 r. przez Fundację Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA Umowy o administrowaniu środkami, od 1.01.2015 r. nie są udzielane nowe pożyczki z tego Funduszu. Spłata rat funkcjonujących pożyczek odbywa się zgodnie z zawartymi umowami. Środki z tytułu spłat są sukcesywnie przekazywane na rachunek Fundacji.

Tabela 1. Fundusze pomocowe oraz pożyczki udzielone bankom spółdzielczym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Fundusze pomocowe, z tego:	**507 396**	**494 347**	**-13 049**	**97,4%**
Fundusz Pomocowy	498 529	487 854	-10 675	97,9%
Fundusz Pomocy BS	3 580	3 380	-200	94,4%
Fundusz FAPA	5 287	3 113	-2 174	58,9%
Wykorzystanie śr. z funduszy pomocowych, z tego z:	**421 075**	**399 251**	**-21 824**	**94,8%**
z Funduszu Pomocowego:	**412 208**	**392 758**	**-19 450**	**95,3%**
- pożyczki podporządkowane	368 108	358 458	-9 650	97,4%
- pozostałe (w tym głównie płynnościowe)	44 100	34 300	-9 800	77,8%
z Funduszu Pomocy BS	**3 580**	**3 380**	**-200**	**94,4%**
z Funduszu FAPA	**5 287**	**3 113**	**-2 174**	**58,9%**
Pożyczki podporządkowane udziel. ze środków wł. Banku	**3 000**	**3 000**	**0**	**100,0%**
- dla zrzeszonych banków spółdzielczych	800	800	0	100,0%
- dla niezrzeszonych banków spółdzielczych	2 200	2 200	0	100,0%

3.3. Kredyty konsorcjalne z udziałem banków spółdzielczych

Bank BPS S.A. współpracuje z bankami spółdzielczymi w zakresie udzielania kredytów w konsorcjach, wspierając tym samym ich aktywność kredytową oraz dywersyfikując ryzyko, co pozwala między innymi na finansowanie dodatkowych przedsięwzięć oraz na wykorzystanie nadpłynności banków spółdzielczych w celu zwiększenia ich rentowności. Wpływ na bezpieczny rozwój portfela kredytów konsorcjalnych Banku ma przede wszystkim znajomość rynku lokalnego przez banki spółdzielcze oraz ich doświadczenie w kredytowaniu wybranych klientów.

Na koniec czerwca 2016 r. zaangażowanie bilansowe z tytułu kredytów udzielonych w konsorcjach z bankami spółdzielczymi wyniosło 2,1 mld zł i w ciągu I półrocza br. zmniejszyło się o 80,5 mln zł, tj. o 3,8 %. Było to wynikiem większej zapadalności „starych" kredytów, niż akwizycji nowych. W I półroczu br. zawarto 7 transakcji na łączną kwotę 75,3 mln zł, podczas gdy w analogicznym okresie ubiegłego roku było ich jedynie 4 na kwotę niespełna 6 mln zł.

Tabela 2. Należności kredytowe udzielone w konsorcjach z bankami spółdzielczymi (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Zaangażowanie kredytowe ogółem, z tego:	**2 217 701**	**2 149 177**	**-68 524**	**96,9%**
bilansowe	2 143 009	2 062 501	-80 508	96,2%
pozabilansowe	74 692	86 676	11 984	116,0%

IV. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI FINANSOWYMI

Działania realizowane przez Bank w I półroczu 2016 r. koncentrowały się na poszerzaniu bądź kontynuacji współpracy z:

1) Bankiem Gospodarstwa Krajowego i lokalnymi Funduszami Poręczeniowymi w zakresie:
   a) poręczeń dla kredytów klientów segmentu MSP. Prowadzono negocjacje w sprawie zawarcia stosownej umowy z:
      - Toruńskim Funduszem Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Toruniu,
      - Podkarpackim Funduszem Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie,
   b) przywrócenia Bankowi możliwości udzielania gwarancji de minimis,
   c) wprowadzenia nowego rodzaju gwarancji zabezpieczającej spłatę kredytu w ramach Funduszu Gwarancyjnego POIG – nowa inicjatywa BGK wspierająca rozwój innowacyjności MSP, w ramach której udzielane są gwarancje spłaty kredytów inwestycyjnych i obrotowych dla innowacyjnych MSP;
2) Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie zmian zasad warunków udzielania kredytów preferencyjnych z dopłatami do oprocentowania oraz wprowadzenia trzech nowych linii kredytowych (2 kredyty klęskowe oraz kredyt obrotowy pod dopłaty bezpośrednie).

Dodatkowo, podjęto współpracę z:

1) Europejskim Funduszem Inwestycyjnym, w zakresie udostępnienia nowego instrumentu finansowego w postaci pożyczki skierowanej do zrzeszonych banków spółdzielczych i małych instytucji finansowych (tzw. EREM CBSI - Cooperative Banks and Small Financial Institutions). Dotychczas 26 banków spółdzielczych wyraziło zainteresowanie ofertą EFI, natomiast 4 BS-y wysłało za pośrednictwem Banku zgłoszenie do Funduszu;
2) zewnętrznym partnerem – MAK Investments, grupą firm świadczących wyspecjalizowane usługi w zakresie negocjowania, konstruowania oraz obsługi programów ubezpieczeniowych na rzecz banków. Celem współpracy jest zbudowanie jednolitego portalu ubezpieczeniowego dla banków spółdzielczych, służącego do oferowania klientom zunifikowanej, kompleksowej oferty ubezpieczeniowej wielu zakładów ubezpieczeń. W dniu 18 kwietnia br., Bank zawarł z MAK długoterminowe porozumienie o współpracy i trwają uzgodnienia umowy brokerskiej z MAK Ubezpieczenia, co umożliwi rozpoczęcie pozyskiwania w imieniu Banku ofert z rynku ubezpieczeniowego. Wszystkie banki spółdzielcze otrzymały ankiety ubezpieczeniowe, których analiza umożliwi optymalne dopasowanie przyszłej oferty do potrzeb Zrzeszenia BPS.

V. RYNEK PIENIĘŻNY I KAPITAŁOWY

Polityka inwestycyjna Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w I półroczu 2016 r. związana była ściśle z uwarunkowaniami makroekonomicznymi oraz z bieżącą sytuacją na rynku międzybankowym. Koncentrowała się na realizacji zadań zrzeszeniowych, tj. głównie na obsłudze finansowej banków spółdzielczych, zagospodarowywaniu nadwyżek środków pieniężnych oraz zapewnianiu bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia.

Podstawą bazy depozytowej Banku były środki banków spółdzielczych, które na przestrzeni 6 miesięcy br. zmniejszyły się o 0,4 mld zł, tj. o 2,7 %.

Tabela 3. Środki pozyskane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Środki pozyskane*, z tego:	**14 857 777**	**14 650 221**	**-207 556**	**98,6%**
zobowiązania wobec banków spółdzielczych, z tego:	14 503 845	14 113 108	-390 737	97,3%
*- depozyty banków spółdzielczych**	*13 510 445*	*13 333 008*	*-177 437*	*98,7%*
- Bankowe Papiery Wartościowe oferowane BS-om	*993 400*	*780 100*	*-213 300*	*78,5%*
zobowiązania wobec innych banków***	741	100 022	99 281	13 498,2%
zobowiązania podporządkowane Banku	353 191	437 091	83 900	123,8%

* *z wyłączeniem odsetek bilansowych oraz korekty wartości*
** *z wyłączeniem środków zgromadzonych na Funduszu Pomocowym*
*** *z wyłączeniem środków pozyskanych z EBOiR*

Obniżenie poziomu depozytów banków spółdzielczych w I półroczu br. było przede wszystkim wynikiem utrzymującego się zainteresowania zrzeszonych banków spółdzielczych lokowaniem wolnych środków w papiery wartościowe, kosztem zmniejszenia salda lokat w Banku. Instrumenty te posiadały wyższą rentowność od standardowej oferty depozytowej Banku oraz charakteryzowały się brakiem obciążenia kapitałowego. Ponadto, w przypadku konieczności uzupełnienia płynności, banki spółdzielcze miały możliwość sprzedaży bonów lub wykonania transakcji warunkowej, zachowując odsetki za okres utrzymywania tych papierów w portfelu, co nie byłoby możliwe w przypadku zerwania depozytu.
Stan Bankowych Papierów Wartościowych ukształtował się na poziomie niższym niż na koniec 2015 r. o 213,3 mln zł, z uwagi na fakt, iż w miesiącach luty-maj br. nie oferowano bankom spółdzielczym powyższych instrumentów. W czerwcu br. przeprowadzono emisję BPW na kwotę 600,0 mln zł, w tym 400,0 mln zł stanowiły obligacje 3-miesięczne oraz 200,0 mln zł obligacje 6-miesięczne.

W ciągu pierwszych sześciu miesięcy br. odnotowano natomiast zwiększenie stanu:

1) zobowiązań wobec innych banków (o 99,3 mln zł), w związku z przyjęciem od banku komercyjnego depozytu o terminie overnight na kwotę 100 mln zł;
2) zobowiązań podporządkowanych (o 83,9 mln zł), z uwagi na przeprowadzoną w marcu br. emisję 839 000 sztuk obligacji serii BPS0326 o łącznej wartości 83,9 mln zł.

Według stanu na 30.06.2016 r. środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym wyniosły łącznie 9,4 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego na koniec 2015 r. zwiększyły się o 0,7 mld zł, tj. o 8,1 %.

Tabela 4. Środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Środki angażowane, z tego:	**8 679 984**	**9 385 396**	**705 412**	**108,1%**
rachunki bieżące	200 982	147 037	-53 945	73,2%
lokaty międzybankowe	340 957	332 925	-8 032	97,6%
dłużne papiery wartościowe*	7 266 104	8 013 781	747 677	110,3%
inwestycje kapitałowe	871 941	891 653	19 712	102,3%

** z uwzględnieniem instrumentów dłużnych zaliczonych do kredytów i pożyczek*

Bank lokując pozyskane środki na rynku pieniężnym i kapitałowym stosował przede wszystkim zasadę efektywnego i bezpiecznego zarządzania płynnością Zrzeszenia BPS, z uwzględnieniem wszystkich rekomendacji i regulacji nadzorczych. Dlatego też, w I półroczu 2016 r. znaczną część portfela inwestycyjnego zaangażowano w instrumenty skarbowe takie jak obligacje Skarbu Państwa. Ich poziom dostosowywany był do struktury pozyskanych pasywów, w tym głównie do zobowiązań wobec banków spółdzielczych. Przeważająca część portfela zainwestowana została w instrumenty o krótkich terminach przeszacowania. Ponadto, część portfela angażowana była w instrumenty o stałym oprocentowaniu. Bank prowadził politykę inwestycyjną mając na uwadze ograniczanie ekspozycji narażonych na ryzyko stopy procentowej i walutowe, zgodnie z nałożonymi limitami zaangażowania.

Stan dłużnych papierów wartościowych na 30 czerwca 2016 r. wyniósł 8,0 mld zł i w ciągu 6 miesięcy br. zwiększył się o 747,7 mln zł, tj. o 10,3 %. Wzrost odnotowano głównie w przypadku obligacji Skarbu Państwa, co związane było z wysoką rentownością obligacji o zmiennym oprocentowaniu.

Tabela 5. Stan dłużnych papierów wartościowych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Dłużne papiery wartościowe, z tego:	**7 266 104**	**8 013 781**	**747 677**	**110,3%**
bony pieniężne	1 523 806	1 576 030	52 224	103,4%
obligacje Skarbu Państwa	4 976 876	5 659 343	682 467	113,7%
obligacje w walutach obcych (Euroobligacje)	51 932	10 847	-41 085	20,9%
obligacje komunalne	337 740	332 694	-5 046	98,5%
obligacje komercyjne	94 933	102 709	7 776	108,2%
papiery banków komercyjnych	280 817	332 158	51 341	118,3%

Stan inwestycji kapitałowych na koniec I półrocza 2016 r. wyniósł 891,7 mln zł i w porównaniu do wielkości uzyskanej na koniec 2015 roku zwiększył się o 19,7 mln zł, tj. o 2,3 %.

Tabela 6. Stan inwestycji kapitałowych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Inwestycje kapitałowe, z tego:	**871 941**	**891 653**	**19 712**	**102,3%**
inwestycje w jednostki podporządkowane	534 947	619 705	84 758	115,8%
akcje mniejszościowe	5 032	30 630	25 598	608,7%
udziały mniejszościowe	111 979	918	-111 061	0,8%
jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	218 397	238 814	20 417	109,3%
certyfikaty inwestycyjne	1 586	1 586	0	100,0%

Obniżenie wartości zaangażowania odnotowano jedynie w przypadku udziałów mniejszościowych, co związane było z wyksięgowaniem dodatniej wyceny wynikającej z przeszacowania wartości akcji VISA Europe. W czerwcu bieżącego roku w wyniku sfinalizowania transakcji związanej z połączeniem organizacji płatniczych Visa Inc. z Visa Europe, Bank jako posiadacz udziału w Visa Europe otrzymał ekwiwalent finansowy w formie pieniężnej oraz w formie akcji uprzywilejowanych. Przychody z omawianej transakcji zaliczone zostały do rachunku wyników, jednocześnie wyksięgowano dodatnią wycenę związaną z przeszacowaniem wartości akcji VISA Europe.

W ciągu I półrocza br. nastąpiło natomiast zwiększenie stanu inwestycji w zakresie:

1) jednostek podporządkowanych (o 84,8 mln zł), związane ze wzrostem zaangażowania w jednostki podporządkowane poprzez certyfikaty inwestycyjne oraz z dokapitalizowaniem spółki zależnej Banku;
2) akcji mniejszościowych (o 25,6 mln zł), w wyniku otrzymania przez Bank 8 097 sztuk uprzywilejowanych akcji serii C (77,33 USD za akcję), w efekcie zamknięcia rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe przez Visa Inc. Wartość posiadanych przez Bank akcji według kursu średniego z dnia transakcji wyniosła 5,8 mln EUR, co w przeliczeniu na walutę polską dało 25,6 mln zł;
3) jednostek uczestnictwa (o 20,4 mln zł), głównie w rezultacie objęcia jednostek uczestnictwa SFIO Agro Kapitał na Rozwój.

VI. DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA BANKU

Równolegle do działalności zrzeszeniowej, Bank prowadzi również niekonkurencyjną wobec banków spółdzielczych działalność komercyjną.

W I półroczu 2016 roku podejmowano szereg działań związanych z rozwojem oferty produktowej Banku, dedykowanej klientom instytucjonalnym i indywidualnym.

Do najistotniejszych działań realizowanych przez Bank w zakresie polityki produktowej dedykowanej dla segmentu klientów biznesowych należy zaliczyć:

1) opracowanie nowych produktów bankowych, m.in. dla klientów z segmentu AGRO z dopłatami do oprocentowania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, tj.:
   a) nieoprocentowanego kredytu obrotowego dla producentów rolnych pod dopłaty bezpośrednie (tzw. linia kredytowa KO),
   b) kredytu klęskowego inwestycyjnego dla dużych przedsiębiorstw (tzw. linia kredytowa KD01),

c) kredytu klęskowego obrotowego dla dużych przedsiębiorstw (tzw. linia kredytowa KD02).

Wprowadzono również produkt pod nazwą „Limit Zaangażowania" będący przyznaną maksymalnie dopuszczalną kwotą zaangażowania Banku w finansowanie bieżącej działalności klienta, w ramach wyznaczonej grupy produktów kredytowych o charakterze obrotowym;

2) wdrożenie akcji sprzedażowych generujących dodatkowe wolumeny i przychody odsetkowo-prowizyjne dla Banku, tj.:
   a) „Szybkie odnowienie 2016" – akcja umożliwiająca odnowienie już udzielonych kredytów obrotowych na kolejny okres lub wydłużenie okresu kredytowania, przy jednoczesnym zwiększeniu marży kredytowej o 0,2 pp.,
   b) „Limit kredytowy dla biznesu 2016" – przyznanie określonej kwoty limitu kredytowego dla dotychczasowych klientów nie korzystających z oferty kredytowej,
   c) „Pre-limit dla biznesu 2016" – przyznanie określonej kwoty limitu kredytowego na wybrane produkty kredytowe dla dotychczasowych wiarygodnych klientów posiadających zadłużenie kredytowe w Banku,
   d) „TOP-UP dla biznesu 2016" – przyznanie określonej kwoty limitu kredytowego dla dotychczasowych klientów korzystających z oferty kredytowej (kredyty obrotowe i Kredytowa Linia Hipoteczna).

   Dodatkowo, wprowadzono promocję dla Wspólnot Mieszkaniowych, mającą na celu aktywizację sprzedaży w tym segmencie. Promocja ma zastosowanie do takich produktów jak: wpłaty gotówkowe, Identyfikacja Przychodzących Płatności Masowych i kredyt inwestycyjny Wspólny Remont.

Do najistotniejszych działań realizowanych przez Bank w I półroczu 2016 r. w zakresie polityki produktowej dedykowanej dla segmentu klientów indywidualnych należy zaliczyć:

1) wdrożenie do oferty kredytów hipotecznych Ubezpieczenia Niskiego Wkładu Własnego, które umożliwia udzielanie kredytów do poziomu LTV 90 %. Aktualnie na rynku kredyty z poziomem LTV powyżej 85 % udzielane są jedynie przez 10 banków;
2) wdrożenie produktu związanego z Ustawą o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy. Klienci będą mogli ubiegać się o pomoc w spłacie z funduszu zarządzanego przez BGK;
3) zmiany w ofercie BPS TFI dystrybuowanej przez Bank – Program Systematycznego Inwestowania „Akumulacja Kapitału". Zmiany dostosowujące produkt do warunków rynkowych i umożliwiające klientom długoterminowe oszczędzanie na czas nieokreślony (dotychczas produkt dostępny był jedynie przez okres 5 lat);
4) wdrożenie nowych produktów ubezpieczeniowych:
   a) „ŻYCIE PLUS KLIENTA BANKU" – ubezpieczenie na życie z ryzykami „okołorodzinnymi", z szerokim zakresem świadczeń (w tym: narodziny dziecka, nieszczęśliwe wypadki, pobyt w szpitalu, śmierć rodziców/teściów, uszczerbek na zdrowiu, poważne zachorowanie),
   b) „ŻYCIE PLUS RENTA" – ubezpieczenie na życie z ryzykiem trwałej i całkowitej niezdolności do pracy, jako zabezpieczenie finansowe przedsiębiorcy w postaci renty miesięcznej wypłacanej przez okres niezdolności do pracy,
   c) „CONCORDIA AGRO" – obowiązkowe ubezpieczenie budynków rolnych i OC rolnika z ryzykami dodatkowymi zapewniającymi kompleksową ochronę w zakresie dobrowolnego zabezpieczenia pozostałego mienia od skutków pożaru czy kradzieży;

5) prowadzenie specjalnych akcji promocyjnych m.in. dla:
   a) kredytu „Szybki kredyt bez zaświadczeń" – przyznanie globalnego limitu w ramach produktów: karta kredytowa, kredyt odnawialny w ROR oraz Bezpieczna Gotówka,
   b) kredytu Bezpieczna Gotówka – klienci, którzy otwierają rachunek osobisty lub wnioskują o kartę kredytową otrzymują niższe niż w ofercie standardowej oprocentowanie kredytu oraz niższą prowizję za udzielenie kredytu,
   c) kredytów mieszkaniowych pod nazwą „Promocja kredytu hipotecznego z kartą VISA" – klienci, którzy zgodnie z zasadami regulaminu promocji korzystają z karty kredytowej VISA Banku otrzymują niższą niż standardową marżę kredytu oraz jeżeli zawnioskują o kredyt odnawialny w ROR otrzymują niższą niż w ofercie standardowej prowizję za udzielenie kredytu,
   d) wszystkich subfunduszy BPS FIO i BPS SFIO – zastosowanie 0 % opłaty manipulacyjnej,
   e) naklejki zbliżeniowej – brak opłaty za wydanie produktu,
   f) VIPKonta – obniżenie poziomu wpływów zwalniających z ponoszenia opłaty za prowadzenie rachunku z 10 tys. zł do 5 tys. zł,
   g) „IKonto 500 plus" – stworzenie oferty dla klientów, którzy zamierzają otworzyć w Banku rachunek oraz za pośrednictwem systemu bankowości internetowej e25 złożyć wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego.

Według stanu na 30.06.2016 r. zobowiązania wobec podmiotów niebankowych ukształtowały się na poziomie 2,4 mld zł i w porównaniu do wielkości uzyskanej na koniec 2015 roku zwiększyły się o 378,5 mln zł, tj. o 19,2 %.

Tabela 7. Zobowiązania wobec podmiotów niebankowych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Zobowiązania wobec klientów niebankowych, z tego wobec:	**1 975 592**	**2 354 138**	**378 546**	**119,2%**
klientów korporacyjnych	577 584	943 831	366 247	163,4%
rolników	41 341	43 716	2 375	105,7%
przedsiębiorców indywidualnych	93 865	87 626	-6 239	93,4%
osób fizycznych	933 811	955 361	21 550	102,3%
instytucji rządowych i samorządowych	170 150	180 390	10 240	106,0%
pozostałych podmiotów	158 841	143 214	-15 627	90,2%

W I półroczu 2016 r. największy wzrost stanu zobowiązań odnotowano w grupie klientów korporacyjnych (o 366,2 mln zł). W zobowiązaniach tej grupy klientów znajdują się środki powołanej pod koniec ubiegłego roku Spółdzielni zarządzającej Systemem Ochrony Instytucjonalnej Zrzeszenia BPS. Na prowadzonym przez Bank rachunku Spółdzielni gromadzone są środki Funduszu Zabezpieczającego, tj. składki i wkłady pieniężne, a także inne środki niezbędne do prowadzenia bieżącej działalności przez tę jednostkę. Na koniec czerwca 2016 r. środki Spółdzielni wyniosły 323,3 mln zł.

Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom niebankowym na 30 czerwca 2016 r. wyniosły 7,4 mld zł i w zestawieniu z wielkością zaewidencjonowaną na koniec 2015 r. zwiększyły się o 40,6 mln zł, tj. o 0,6 %.

Tabela 8. Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Kredyty i inne należności netto Banku, z tego:	**7 370 363**	**7 410 955**	**40 592**	**100,6%**
w rachunku bieżącym	455 755	591 090	135 335	129,7%
w rachunku kredytowym, z tego od:	6 283 177	6 098 619	-184 558	97,1%
- klientów korporacyjnych	4 213 712	3 936 366	-277 346	93,4%
- rolników	581 279	569 328	-11 951	97,9%
- przedsiębiorców indywidualnych	346 645	342 613	-4 032	98,8%
- osób fizycznych	916 676	973 633	56 957	106,2%
- instytucji rządowych i samorządowych	224 865	276 679	51 814	123,0%
dłużne papiery wartościowe	215 228	214 129	-1 099	99,5%
skupione wierzytelności	287 937	272 058	-15 879	94,5%
pozostałe należności	128 266	235 059	106 793	183,3%

Niewielki wzrost portfela kredytowego Banku w I półroczu 2016 r. wynikał przede wszystkim z obniżenia stanu kredytów w grupie klientów korporacyjnych (o 277,3 mln zł). Powyższa sytuacja była głównie następstwem utraty kilku ważnych klientów Banku oraz istotnym zmniejszeniem zaangażowania przez kolejnych. Wzrost wolumenu kredytów w rachunku kredytowym odnotowano natomiast w grupie:

- osób fizycznych (o 57,0 mln zł), co było m.in. efektem intensyfikacji działań nakierowanych na zwiększenie sprzedaży kredytów mieszkaniowych „Mój Dom" i „MDM";
- instytucji rządowych i samorządowych (o 51,8 mln zł), co było rezultatem wzmożonych działań w zakresie finansowania Jednostek Samorządu Terytorialnego.

W I półroczu br. nastąpiło również zwiększenie pozostałych należności Banku (o 106,8 mln zł). W segmencie tym w bieżącym roku ewidencjonowane są należności Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS stanowiące wkład pieniężny na fundusz zabezpieczający. Dodatkowo, w I półroczu br. nastąpił wzrost należności z tytułu zabezpieczeń pieniężnych wynikających ze współpracy z Visą.

VII. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W BANKU

System zarządzania ryzykiem w Banku BPS S.A. zorganizowano w sposób zapewniający ciągły, efektywny i kompleksowy proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania, raportowania i kontroli ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka. Określa on w szczególności zakres kompetencji i odpowiedzialności uczestników tego procesu, z uwzględnieniem rozdzielenia funkcji podejmowania ryzyka, tj. operacyjnej działalności rynkowej, od funkcji niezależnej jego oceny i kontroli.

Bank zarządza poszczególnymi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka występującymi w jego działalności w oparciu o zatwierdzone przez Radę Nadzorczą strategie oraz polityki, jak również przyjęte przez Zarząd Banku wewnętrzne instrukcje, regulujące zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Obowiązujące procedury podlegają okresowej weryfikacji, stosownie do zmian uwarunkowań zewnętrznych (w tym nadzorczych) i wewnętrznych funkcjonowania Banku.

7.1. Ryzyko kredytowe

W I półroczu 2016 r., w obszarze ryzyka kredytowego kontynuowane były zmiany organizacyjne mające na celu zwiększenie efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym.

Począwszy od stycznia 2016 r. nastąpiło rozdzielenie funkcji pomiaru ryzyka od działalności operacyjnej, poprzez przejęcie przez Pion Ryzyka odpowiedzialności za dokonywanie oceny ryzyka nowych transakcji kredytowych. Pozwoliło to na wprowadzenie jednolitego podejścia do oceny kredytobiorców przez bezstronnego analityka kredytowego. Zakończono budowę narzędzia informatycznego wspomagającego centralną obsługę wniosków kredytowych. Ponadto, aby wzmocnić kontrolę nad obszarem ryzyka koncentracji, Bank opracował i rozpoczął analizowanie dodatkowego miernika. Obecnie w Banku poza współczynnikiem Giniego monitorowany jest tzw. wskaźnik L_Zaan charakteryzujący udział łącznego zaangażowania bilansowego i pozabilansowego dla 10, 30 oraz 50-ciu największych ekspozycji w portfelu kredytowym Banku (bilansowym i pozabilansowym).

W styczniu 2016 r. Bank wdrożył nowy model scoringowy dla kredytów gotówkowych, natomiast w marcu 2016 r. dla kredytów hipotecznych. Obecnie prowadzone są prace w zakresie wdrożenia modeli scoringowych dla kart kredytowych oraz kredytów w rachunku bieżącym.

Do pozostałych działań realizowanych przez Bank w I półroczu 2016 r. skutkujących poprawą zarządzania ryzykiem kredytowym należy zaliczyć:

1) wprowadzenie w czerwcu 2016 r. procesowego podejścia do analizy kredytowej, polegającego na zapewnieniu przez analityka skróconego czasu do przygotowania decyzji kredytowej dla poszczególnych rodzajów wniosków. Powyższe podejście ma na celu wyłonienie najlepszych klientów generujących odpowiednio niższe ryzyko kredytowe przy zapewnieniu standardu rynkowego;
2) uwzględnianie w analizie kredytowej wartości zabezpieczeń dodatkowo zweryfikowanej przez powołany w Banku zespół dedykowany do spraw wyceny zabezpieczeń. Pozwala to na urealnienie wartości zabezpieczenia z punktu widzenia odzysku;
3) wdrożenie modelu ratingowego dotyczącego jednostek samorządu terytorialnego i dedykowanego do obsługi tych jednostek procesu kredytowego. W rezultacie, Bank rozpoczął intensywne pozyskiwanie klientów sektora publicznego, których cechuje istotnie niższe ryzyko kredytowe niż w przypadku podmiotów komercyjnych. Obecność Banku na rynku JST przekłada się na budowę bezpiecznego portfela kredytowego i dywersyfikację całości portfela ekspozycji kredytowych Banku;
4) wdrożenie oprogramowania RSDRK służącego do gromadzenia danych finansowych klientów Banku, w celu ich późniejszego wykorzystania przy ponownej ocenie oraz do budowy nowych modeli ryzyka kredytowego z wykorzystaniem danych o lepszej jakości.

   Efektem aktualnych działań zmierzających do lepszego pozyskiwania i czyszczenia danych finansowych, jest wstępny projekt nowego modelu ratingowego o zdecydowanie lepszych parametrach predykcyjnych niż obecnie używany w Banku (model dla pełnej ewidencji księgowej). Docelowo program RSDRK będzie korzystał bezpośrednio z danych udostępnianych przez wywiadownię gospodarczą, co dodatkowo przyspieszy pracę analityków i zwiększy dostępność danych dla potrzeb modelowania.

Jakość portfela kredytowego

Na koniec czerwca 2016 r. portfel kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości wyniósł 2,5 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego na koniec 2015 r. zwiększył się o 70,2 mln zł, tj. o 2,9 %.

Tabela 9. Wskaźnik szkodowości portfela kredytowego

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Wartość portfela kredytowego brutto (w tys. zł)	8 693 789	8 811 773	117 984	101,4%
Wartość kredytów z utratą wartości (w tys. zł)	2 389 688	2 459 897	70 209	102,9%
Udział kredytów z utratą wartości	**27,49%**	**27,92%**	**0,43 pp.**	**-**

***** *bez pomniejszenia o odpis na odsetki bilansowe*

Wzrost portfela kredytów niepracujących był konsekwencją przeklasyfikowania w I półroczu 2016 r. kilku ekspozycji, w tym trzech dużych transakcji na łączną kwotę 43 mln zł.

Zwiększenie stanu kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości przełożyło się na wzrost wskaźnika szkodowości w omawianym okresie o 0,43 pp.

Działalność restrukturyzacyjno-windykacyjna

W I półroczu 2016 r. w obszarze restrukturyzacyjno-windykacyjnym prowadzono następujące działania:

1) wprowadzono zmiany w procedurach poprzez określenie nowych zasad monitoringu transakcji (dedykowanych odrębnie do portfela windykacyjnego i restrukturyzacyjnego), przeglądów transakcji restrukturyzowanych, zmian kompetencji decyzyjnych, jak również poprzez określenie głównych celów procesu restrukturyzacji i windykacji - w tym kryteriów powrotu należności do zarządzania przez jednostki sprzedażowe;
2) wprowadzono procedury do zawierania „porozumień windykacyjnych", które będą zawierane z dłużnikiem lub współzobowiązanymi, jako alternatywa dla egzekucji, a zobowiązany/zobowiązani zadeklarują dobrowolną spłatę. Bank zaakceptuje takie rozwiązanie jako korzystniejsze niż odzyskanie środków w wyniku egzekucji komorniczej;
3) wdrożono, zgodnie z zaleceniem KNF, kluczowe wskaźniki efektywności (KPI) dla procesu zarządzania wierzytelnościami trudnymi;
4) dostosowano procedury wewnętrzne do zmian w ustawodawstwie (m.in. zmiany w Ustawie Prawo bankowe i Ustawie Prawo restrukturyzacyjne);
5) przygotowano wytyczne w zakresie prowadzenia efektywnego procesu restrukturyzacyjnego klienta detalicznego, mające na celu wyznaczenie w sposób jasny kryteriów restrukturyzacji, przypisanie odpowiedzialności poszczególnych jednostek w procesie oraz ułatwienie podejmowania decyzji i ich wdrażania przez Oddziały.

7.2. Ryzyko finansowe

Najważniejszym dla Banku celem zarządzania ryzykiem finansowym było ograniczanie negatywnego wpływu zmian cen na rynku finansowym na wyniki Banku i jego kapitał, przy równoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty dla klientów, w tym zrzeszonych banków spółdzielczych.

W I półroczu 2016 r. szczególną uwagę zwracano na zarządzanie ryzykiem płynności, w tym kształtowanie poziomu płynności w sposób zapewniający dotrzymywanie przez Bank minimalnego poziomu miar nadzorczych, tj. miar KNF i wskaźnika LCR („Liquidity Coverage Ratio" – wskaźnik dotyczący wymogu pokrycia wypływów netto). Stabilizacji sytuacji płynnościowej Banku służyły emisje obligacji płynnościowych z 3- i 6-miesięcznymi

terminami wykupu, których czynne saldo nominalne na koniec czerwca 2016 r. wynosiło 780,1 mln zł. Ponadto, kontynuowane były prace nad zmianą formuły funkcjonowania Zrzeszenia i wdrożeniem tzw. Instytucjonalnego Systemu Ochrony (IPS), których efektem było powołanie z końcem ubiegłego roku Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Dzięki funkcjonowaniu w ramach IPS w zakresie odpowiednio i jednakowo zorganizowanego mechanizmu monitorowania i klasyfikowania ryzyka płynności, zrzeszone banki spółdzielcze oraz Bank BPS S.A. będą m.in. zwolnione z obowiązku przestrzegania normy LCR na poziomie jednostkowym. Pod koniec stycznia 2016 r. zrzeszone banki spółdzielcze, w tym wszyscy uczestnicy Systemu Ochrony, złożyli w Banku depozyty obowiązkowe, stanowiące podstawę budowy bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia.

Proces zarządzania ryzykiem finansowym realizowany był z wykorzystaniem szeregu różnorodnych metod i narzędzi matematycznych oraz statystycznych. Mając na uwadze potrzebę stałej poprawy jakości tego zarządzania, doskonalono narzędzia raportowania i kontroli ekspozycji na ryzyko finansowe, w tym w szczególności pozwalające na monitorowanie płynności w podmiotach Zrzeszenia, w oparciu o rozwiązanie informatyczne dostarczone przez firmę zewnętrzną w czerwcu br. W I półroczu 2016 r. Bank kontynuował działania mające na celu wybór i wdrożenie w Banku nowego systemu wspierającego zarządzanie aktywami i pasywami (ALM) oraz spełnienie wymogów raportowych w zakresie sprawozdawczości zewnętrznej ITS, zarówno na bazie jednostkowej, jak i skonsolidowanej.

7.3. Ryzyko operacyjne

W I półroczu 2016 roku kontynuowano prace mające na celu poprawę jakości zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku.

Monitorowano limity tolerancji na ryzyko operacyjne określone w Polityce zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., których wykorzystanie utrzymało się na poziomie akceptowalnym.

Na bieżąco identyfikowane i monitorowane były zdarzenia operacyjne, które podlegały ewidencji w systemie wspomagającym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Po zakończeniu każdego miesiąca generowany był raport z rekoncyliacji zdarzeń operacyjnych z systemem finansowo-księgowym. Dzięki temu poprawie uległa jakość danych w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Większość Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego utrzymywała się na poziomie akceptowalnym. W przypadku wskaźników, których wartości przekroczyły poziom akceptowalny, na bieżąco podejmowano działania mające na celu przywrócenie ich wartości do poziomu akceptowalnego.

Rozpoczęto proces wdrażania nowych funkcjonalności w systemie wspierającym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym. W II kwartale 2016 r. podpisano aneks w zakresie rozbudowy systemu AZRO. Zakończenie procesu wdrożenia planowane jest w marcu 2017 r. Projekt przewiduje m.in. wdrożenie zmiany w module KRI w zakresie definiowania i raportowania wskaźników KRI. Zmiana ta znacznie usprawni proces zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Monitorowane były bazy zewnętrzne w zakresie ujawniania zdarzeń operacyjnych, które zaistniały w sektorze instytucji finansowych oraz działań, jakie podjęły inne banki w celu zminimalizowania ryzyka lub też zabezpieczenia się przed zdarzeniami w przyszłości. Aktualizowano również zapisy w zewnętrznej bazie ZORO, dotyczące zdarzeń operacyjnych Banku.

Dokonano przeglądu aktów prawnych regulujących proces zarządzania ryzykiem operacyjnym. W wyniku tego

przeglądu stwierdzono konieczność dokonania zmian w Instrukcji identyfikacji ryzyka operacyjnego w działalności Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w zakresie oceny ryzyka poprzez rozbudowę kryteriów do jego oceny.

VIII. NAKŁADY INWESTYCYJNE

8.1. Zarządzanie majątkiem Banku

Według stanu na 30 czerwca 2016 roku nakłady inwestycyjno-budowlane wyniosły 164 tys. zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej przed rokiem obniżyły się o 92 tys. zł. W związku z realizacją programu postępowania naprawczego, Bank dokonywał jedynie niezbędnych zakupów środków trwałych, analizując wcześniej możliwość wykorzystywania wyposażenia z likwidowanych placówek sprzedażowych. W I półroczu br. przyznane środki wydatkowano głównie na zakup liczarek, niszczarek, urządzeń kasjerskich oraz dodatkowego wyposażenia meblowego. Ponadto, Bank poniósł nakłady na modernizację systemu telewizji dozorowej CCTV w Oddziale w Ostrołęce oraz na wydzielenie pomieszczenia archiwum wraz z kontrolą dostępu w Oddziale w Zamościu.

8.2. Rozwój technologii informatycznej

W I półroczu 2016 r. nakłady inwestycyjne na realizowane projekty i rozwój technologii informacyjnej wyniosły 2,4 mln zł, tj. były wyższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego o 0,9 mln zł.
W ramach prowadzonych w I półroczu 2016 r. dwudziestu projektów, kontynuowano przedsięwzięcia z lat poprzednich oraz realizowano nowe przedsięwzięcia.

Wśród rozpoczętych nowych inicjatyw znalazły się projekty dotyczące m.in:

1) wymiany systemu wykorzystywanego do procesu zarządzania ryzykiem rynkowym, płynności, kredytowym i sporządzania obligatoryjnej sprawozdawczości ostrożnościowej ITS;
2) wdrożenia systemu pozwalającego na spełnienie wymogów NBP w zakresie sporządzania obligatoryjnej sprawozdawczości ostrożnościowej skonsolidowanej dla Grupy BPS oraz spełnienie wymogów NBP w zakresie obligatoryjnej sprawozdawczości bankowej skonsolidowanej dla pakietu sprawozdawczego SNB300;
3) zapewnienia warunków niezbędnych do wykonywania zadań, związanych z funkcjonowaniem Systemu Ochrony Zrzeszenia (dostarczenie zasobów IT);
4) stworzenia uniwersalnej platformy rozliczeniowej w Zrzeszeniu BPS (spełnienie wymagań Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego SEPA End Date).

W I półroczu 2016 r. kontynuowano inicjatywy na rzecz wsparcia działalności biznesowej Banku, spółek Grupy oraz zrzeszonych banków spółdzielczych. Dotyczyły one m.in.

1) wydawnictwa kart płatniczych MasterCard w Banku i w bankach spółdzielczych;
2) wdrożenia bankowości mobilnej;
3) wdrożenia systemu służącego do wykorzystania wielu strumieni danych o zagrożeniach pochodzących z programów Banku oraz dostawców zewnętrznych (automatyczne generowanie alertów o ryzyku związanym z klientem, transakcją, ryzykownymi powiązaniami biznesowymi podmiotów, niedozwolonymi praktykami wewnątrzbankowymi);
4) wdrożenia systemu do zawierania transakcji wymiany walutowej i transakcji depozytowych dla klientów Banku BPS S.A. i banków spółdzielczych;

5) integracji systemu bankowości internetowej e25 z systemem internetowym Domu Maklerskiego Banku BPS S.A. (realizacja w czasie rzeczywistym przelewów z rachunków bieżących prowadzonych przez Bank na rachunki inwestycyjne Domu Maklerskiego).

Ponadto, w I połowie 2016 r. kontynuowano wdrażanie projektów, których realizacja umożliwi wypełnienie wymogów regulatora, zmniejszenie ryzyka operacyjnego oraz redukcję kosztów/wzrost przychodów. Należały do nich m.in.:

1) system do obsługi zajęć egzekucyjnych (centralizacja i usprawnienie procesu obsługi zajęć egzekucyjnych);
2) optymalizacja kosztów IT (wymiana i modernizacja oraz konsolidacja infrastruktury teleinformatycznej Banku i w efekcie redukcja kosztów utrzymania i ograniczenie ryzyka operacyjnego);
3) dostosowanie Banku do nowelizacji Ustawy Prawo bankowe w zakresie obsługi informacji o rachunkach spadkobierców i spełnienia wymogu uczestnictwa w Centralnej Informacji o Rachunkach;
4) system do obsługi rozliczeń operacji na transakcjach pochodnych (obowiązek centralnego rozliczania za pośrednictwem CCP wystandaryzowanych transakcji pochodnych OTC, zgodnie z Dyrektywą EMIR);
5) system zarządzania tożsamością, czyli rolami i uprawnieniami użytkowników w systemach informatycznych;

W ramach działań służących poprawie efektywności Banku wdrożono zasady weryfikacji jakości nowo zawieranych oraz już funkcjonujących umów z dostawcami, kładąc szczególny nacisk nie tylko na wynegocjowanie niższych cen, ale również wyższej jakości usług, korzystniejszych procedur odbioru, płatności z dołu oraz możliwości skutecznego kontrolowania i egzekwowania od dostawców produktów i usług należnych Bankowi.

IX. SYTUACJA FINANSOWA BANKU

9.1. Aktywa Banku

Według stanu na 30.06.2016 r. aktywa ogółem Banku BPS S.A. wyniosły 18,0 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego na koniec 2015 r. były wyższe o 265,7 mln zł, tj. o 1,5 %.

Tabela 10. Główne pozycje aktywów Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 357 048	816 624	-540 424	60,2%
Należności od innych banków	900 261	841 171	-59 090	93,4%
Pochodne instrumenty finansowe	6 133	8 045	1 912	131,2%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 370 363	7 410 955	40 592	100,6%
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	34 780	40 207	5 427	115,6%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	4 717 108	5 464 266	747 158	115,8%
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	2 513 528	2 517 152	3 624	100,1%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	534 947	619 705	84 758	115,8%
Wartości niematerialne	58 382	52 655	-5 727	90,2%
Rzeczowe aktywa trwałe	87 098	79 647	-7 451	91,4%
Pozostałe aktywa	144 214	139 129	-5 085	96,5%
Suma aktywów	**17 723 862**	**17 989 556**	**265 694**	**101,5%**

W ciągu 6 miesięcy 2016 roku nastąpiło przede wszystkim zwiększenie poziomu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (o 0,7 mld zł, tj. o 15,8 %), co było w głównej mierze związane z realizacją założeń planu finansowego i programu naprawczego. Bank lokując pozyskane środki stosował przede wszystkim zasadę efektywnego i bezpiecznego zarządzania płynnością Zrzeszenia z uwzględnieniem wszystkich rekomendacji i regulacji nadzorczych.

Jednocześnie, nastąpiło obniżenie stanu środków na rachunku bieżącym w NBP utrzymywanego pod rezerwę obowiązkową banków spółdzielczych oraz Banku BPS S.A. W ostatnich dniach okresu rezerwy (do 29 czerwca br.) utrzymywano niski stan rachunku, z uwagi na zachowanie średniego poziomu rezerwy na wymaganym poziomie wynikającym z deklaracji rezerwy obowiązkowej. Umożliwiało to ulokowanie wolnych środków Banku w bony NBP, których wykup przypadał na dzień 1 lipca br. Po tym okresie część środków z wykupu Bank przeznaczył na odbudowę poziomu nowej rezerwy.

9.2. Pasywa Banku

Po stronie pasywów Banku w I półroczu 2016 roku nastąpił przede wszystkim wzrost poziomu zobowiązań wobec klientów oraz kapitału własnego ogółem, spadek odnotowano natomiast w przypadku zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych oraz zobowiązań wobec innych banków.

Tabela 11. Główne pozycje pasywów Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	42	88	46	209,5%
Zobowiązania wobec innych banków	13 617 643	13 555 266	-62 377	99,5%
Pochodne instrumenty finansowe	3 419	2 321	-1 098	67,9%
Zobowiązania wobec klientów	1 975 592	2 354 138	378 546	119,2%
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 353 779	1 223 211	-130 568	90,4%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	131 654	141 195	9 541	107,2%
Kapitał własny ogółem	641 733	713 337	71 604	111,2%
Suma zobowiązań i kapitału własnego	**17 723 862**	**17 989 556**	**265 694**	**101,5%**

Zwiększenie kwoty zobowiązań wobec klientów (o 378,5 mln zł) było rezultatem utrzymywania w bieżącym roku środków Spółdzielni zarządzającej Systemem Ochrony Instytucjonalnej Zrzeszenia BPS. Na prowadzonym przez Bank rachunku Spółdzielni gromadzone są środki Funduszu Zabezpieczającego (323,3 mln zł), tj. składki i wkłady pieniężne, a także inne środki niezbędne do prowadzenia bieżącej działalności przez tę jednostkę.

W I półroczu 2016 r. nastąpiło zwiększenie kapitałów własnych Banku o 71,6 mln zł. Powyższa sytuacja była rezultatem:

1) przeprowadzenia w I kwartale 2016 r. emisji 26,3 mln szt. akcji serii O, P, R i S o łącznej wartości 65,8 mln zł, która po odliczeniu kosztów emisji w wysokości 1,3 mln zł zasiliła kapitał zakładowy i zapasowy;
2) wzrostu wyniku roku bieżącego o 92,4 mln zł.

Niemniej, odnotowano obniżenie kapitału z aktualizacji wyceny w związku z wyksięgowaniem dodatniej wyceny wynikającej z przeszacowania wartości akcji VISA Europe.

W ciągu 6 miesięcy 2016 r. zobowiązania wobec innych banków zmniejszyły się o 62,4 mln zł, z tego depozyty banków spółdzielczych obniżyły się o blisko 180 mln zł (na skutek utrzymującego się zainteresowania BS-ów lokowaniem wolnych środków w papiery wartościowe), natomiast zobowiązania wobec pozostałych banków zwiększyły się o 99 mln zł (w związku z przyjęciem od banku komercyjnego depozytu o terminie overnight na kwotę 100 mln zł).

9.3. Rachunek zysków i strat

Bank BPS S.A. po I półroczu 2016 r. wygenerował wynik finansowy brutto w wysokości 120,6 mln zł oraz netto w kwocie 94,4 mln zł. W analogicznym okresie ubiegłego roku wyniki te były ujemne i wyniosły odpowiednio minus 27,3 mln zł i minus 22,7 mln zł.

Tabela 12. Wybrane elementy rachunku zysków i strat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2015 – 30.06.2015	01.01.2016 – 30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-30.06.2015	Dynamika 30.06.2016/30.06.2015
Wynik z tytułu odsetek	121 062	112 186	-8 876	92,7%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	22 462	26 209	3 747	116,7%
Przychody z tytułu dywidend	1 380	720	-660	52,2%
Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany	13 762	141 900	128 138	1031,1%
Wynik na działalności podstawowej	**158 666**	**281 015**	**122 349**	**177,1%**
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	2 959	4 188	1 229	141,5%
Ogólne koszty administracyjne	**115 558**	**115 763**	**205**	**100,2%**
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	-73 358	-48 846	24 512	66,6%
Wynik finansowy brutto	**-27 291**	**120 594**	**147 885**	**-**
Wynik finansowy netto	**-22 711**	**94 377**	**117 088**	**-**

Odnotowanie w bieżącym roku wyniku finansowego na tak wysokim poziomie było przede wszystkim rezultatem otrzymania przez Bank przychodu związanego z rozliczeniem transakcji przejęcia Visa Europe przez Visa Inc. (128,5 ml zł). Dodatkowo, w I półroczu 2016 r. uzyskano korzystniejszy niż przed rokiem wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości, w efekcie poprawy jakości zarządzania ryzykiem kredytowym oraz wzmożonych działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych.

Wynik z tytułu odsetek

W I półroczu 2016 r. wynik odsetkowy Banku wyniósł 112,2 mln zł i był niższy od osiągniętego w analogicznym okresie ubiegłego roku o 8,9 mln zł, tj. o 7,3 %.

Tabela 13. Wynik z tytułu odsetek (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2015 – 30.06.2015	01.01.2016 – 30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-30.06.2015	Dynamika 30.06.2016/30.06.2015
Wynik z tytułu odsetek, z tego:	**121 062**	**112 186**	**-8 876**	**92,7%**
przychody z tytułu odsetek	238 646	222 485	-16 161	93,2%
koszty z tytułu odsetek	117 584	110 299	-7 285	93,8%

Obniżenie wyniku odsetkowego było przede wszystkim konsekwencją obniżenia rentowności niektórych produktów bankowych. Niższą niż w roku poprzednim marżę odsetkową odnotowano przede wszystkim na:

- kredytach ogółem Banku (o 0,12 pp.) – co było efektem stopniowej spłaty kredytów udzielanych w okresach korzystniejszych cen na rynku kredytowym;
- dłużnych papierach wartościowych (o 0,16 pp.), głównie na obligacjach korporacyjnych, komunalnych oraz obligacjach Skarbu Państwa, przy czym największy wpływ, ze względu na wysoki wolumen, miało obniżenie marży na obligacjach Skarbu Państwa. W drugim półroczu 2015 r. sprzedano część powyższych instrumentów o stałej stopie procentowej zakupione z rentownością ponad 4 %, realizując tym samym wynik z operacji finansowych. Odbudowanie portfela obligacji skarbowych zrealizowano poprzez zakup papierów z mniejszą niż sprzedane przychodowością, co przełożyło się również na obniżenie marży w następnych okresach.

Wynik z tytułu prowizji

Wynik z tytułu prowizji wygenerowany w ciągu 6 miesięcy 2016 r. wyniósł 26,2 mln zł i w porównaniu do uzyskanego w tym samym okresie 2015 r. był wyższy o 3,7 mln zł.

Tabela 14. Wynik z tytułu prowizji i opłat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2015 – 30.06.2015	01.01.2016 – 30.06.2016	Zmiana 30.06.2016- 30.06.2015	Dynamika 30.06.2016/ 30.06.2015
Wynik z tytułu prowizji, z tego:	**22 462**	**26 209**	**3 747**	**116,7%**
z tytułu kredytów i pożyczek	9 448	8 818	-630	93,3%
z tytułu obsługi rachunków bankowych	3 337	3 026	-311	90,7%
z tytułu rozliczeń pieniężnych	8 783	11 369	2 586	129,4%
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	2 551	4 436	1 885	173,9%
z tytułu administracji wierzytelnościami	-1 387	-1 631	-244	117,6%
pozostałe	-270	191	461	-

Wzrost wyniku z tytułu prowizji odnotowano przede wszystkim w zakresie:

1) rozliczeń pieniężnych (o 2,6 mln zł), co związane było z wprowadzeniem począwszy od 2 marca 2015 r. opłaty za transakcje zasileń i odprowadzeń gotówkowych banków spółdzielczych oraz podwyższeniem tej opłaty z dniem 1 października 2015 r.;
2) kart płatniczych i kredytowych (o 1,9 mln zł), co było rezultatem:
   - przełączenia bankomatów Banku do sieci Planet Cash. Bank nie otrzymuje przychodów interchange za transakcje kartami innych banków i jednocześnie nie ponosi opłat za obsługę bankomatów i transakcji w nich realizowanych. Zlikwidowane zostały również opłaty za dzierżawę tych urządzeń. Dodatkowo, nie są ponoszone koszty gotówki, serwisu i łączności do bankomatów. Nową pozycją natomiast, która pojawiła się po stronie kosztów jest miesięczny czynsz za bankomaty sieci Planet Cash zlokalizowane w placówkach Banku BPS ,
   - podwyższenia od 1 lutego 2015 r. opłaty pobieranej od banków spółdzielczych za wydawnictwo i obsługę kart, w związku z uruchomieniem w Zrzeszeniu BPS portalu Kartosfera dla klientów banków.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend ukształtowały się na poziomie 0,7 mln zł i w porównaniu do wielkości uzyskanej w I półroczu 2015 roku były niższe o 0,7 mln zł.

Tabela 15. Otrzymane dywidendy (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2015 – 30.06.2015	01.01.2016 – 30.06.2016	Zmiana 30.06.2016- 30.06.2015	Dynamika 30.06.2016/ 30.06.2015
Razem przychody z tytułu dywidend, z tego:	**1 380**	**720**	**-660**	**52,2%**
dywidendy od jednostek podporządkowanych	0	0	0	-
dywidendy od banków spółdzielczych	58	12	-46	20,7%
dywidenda od KIR S.A.	1 322	708	-614	53,6%

Największy spadek przychodów odnotowano w przypadku dywidendy otrzymanej z KIR (o 0,6 mln zł), co było wynikiem decyzji Zarządu Spółki o przeznaczeniu części wypracowanego zysku netto na zasilenie kapitałów własnych, tj. na rozwój Izby. Propozycja takiego podziału zysku związana była z realizacją budowy ośrodka obliczeniowego oraz ryzykiem ewentualnego opodatkowania usług KIR podatkiem VAT.

Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany

W I półroczu 2016 r. Bank zrealizował wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany na poziomie 141,9 mln zł, tj. wyższym od uzyskanego przed rokiem o 128,1 mln zł. Było to przede wszystkim efektem otrzymania przez Bank przychodu wynikającego z posiadanego udziału w Visa Europe (128,5 mln zł), który został wypłacony członkom tej organizacji w związku z przejęciem Visa Europe przez Visa Inc. W wyniku rozliczenia transakcji Bank otrzymał kwotę 22,3 mln EUR płatną w gotówce oraz 8 097 sztuk uprzywilejowanych akcji serii C Visa Inc. Ponadto, na dzień rozliczenia transakcji Bank ujął w przychodach z operacji finansowych jako bieżącą wartość należności z tytułu odroczonej płatności kwotę 1,8 mln EUR.

Tabela 16. Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2015 – 30.06.2015	01.01.2016 – 30.06.2016	Zmiana 30.06.2016- 30.06.2015	Dynamika 30.06.2016/ 30.06.2015
Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany, z tego:	**13 762**	**141 900**	**128 138**	**1031,1%**
wynik na instrumentach dłużnych	5 527	6 559	1 032	118,7%
wynik na instrumentach kapitałowych	1 716	131 129	129 413	7641,6%
wynik na instrumentach pochodnych	11 857	-1 369	-13 226	-
wynik z pozycji wymiany	-5 338	5 581	10 919	-

W ciągu 6 miesięcy 2016 r. odnotowano ujemny wynik na instrumentach pochodnych. Powyższa strata dotyczyła głównie transakcji pochodnych stopy procentowej i wynikała ze wzrostu rynkowych stóp procentowych na skutek wewnętrznej sytuacji politycznej Polski (m.in. obniżenie ratingu przez agencję ratingową S&P i obniżenie

perspektywy ratingu ze stabilnej na negatywną przez agencję Moody's). Pozycja w instrumentach pochodnych jest nadal utrzymywana, gdyż przewiduje się, że będzie miała pozytywny wpływ na wynik w kolejnych okresach.

Wynik na pozostałej działalności operacyjnej

Wynik na pozostałej działalności operacyjnej Banku wygenerowany w I półroczu 2016 roku wyniósł 4,2 mln zł i przekroczył wielkość uzyskaną w analogicznym okresie roku ubiegłego o 1,2 mln zł, tj. o 41,5 %. Wpływ na powyższą sytuację miał przede wszystkim wyższy niż przed rokiem (o 2,9 mln zł) wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji aktywów trwałych. Bank zgodnie z założeniami programu naprawczego realizuje proces restrukturyzacji sieci sprzedaży, polegający m.in. na zamykaniu nierentownych placówek. Na koniec czerwca ubiegłego roku w związku z likwidacją majątku trwałego i wyposażenia placówek odnotowano stratę w wysokości 1,3 mln zł, podczas gdy na koniec czerwca br. zysk w kwocie 1,5 mln zł.

Poniżej wielkości odnotowanej w I półroczu 2015 r. ukształtował się natomiast wynik z tytułu sprzedaży i zakupu towarów i usług, co było głównie związane z uzyskaniem niższych niż przed rokiem przychodów w powyższym zakresie.

Tabela 17. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2015 – 30.06.2015	01.01.2016 – 30.06.2016	Zmiana 30.06.2016- 30.06.2015	Dynamika 30.06.2016/ 30.06.2015
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto, z tego:	**2 959**	**4 188**	**1 229**	**141,5%**
z tytułu sprzedaży i zakupu towarów i usług	3 575	705	-2 870	19,7%
z tytułu sprzedaży i likwidacji aktywów trwałych	-1 326	1 534	2 860	-
z tytułu odzyskanych należności i kosztów ich windykacji	936	1 019	83	108,9%
z pozostałych tytułów	-226	930	1 156	-

Ogólne koszty administracyjne

W I połowie 2016 r. ogólne koszty administracyjne wyniosły 115,8 mln zł, tj. ukształtowały się na poziomie zbliżonym do odnotowanego w tym samym okresie 2015 r.

Tabela 18. Ogólne koszty administracyjne (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2015 – 30.06.2015	01.01.2016 – 30.06.2016	Zmiana 30.06.2016- 30.06.2015	Dynamika 30.06.2016/ 30.06.2015
Ogólne koszty administracyjne, z tego:	**115 558**	**115 763**	**205**	**100,2%**
Koszty świadczeń pracowniczych	46 598	45 731	-867	98,1%
Koszty rzeczowe	43 046	41 269	-1 777	95,9%
Pozostałe koszty administracyjne, w tym.:	12 657	14 949	2 292	118,1%
- związane z BFG	*10 682*	*3 534*	*-7 148*	*33,1%*
- związane z KNF	*971*	*743*	*-228*	*76,5%*
- związane. ze Spółdzielnią Systemu Ochrony Zrzeszenia	*0*	*9 717*	*9 717*	-
Amortyzacja	13 257	13 814	557	104,2%

Funkcjonujący w Banku system zarządzania kosztami działania zapewnia właściwy nadzór i kontrolę nad ponoszonymi wydatkami, jak również ścisłe przestrzeganie przyjętych budżetów. W ciągu 6 miesięcy 2016 r.

wygenerowano niższe niż w analogicznym okresie ubiegłego roku koszty rzeczowe (o 1,8 mln zł) oraz koszty świadczeń pracowniczych (o 0,9 mln zł).

Obniżenie poziomu kosztów rzeczowych było przede wszystkim rezultatem poniesienia niższych niż przed rokiem wydatków w zakresie:

1) transportu (o 0,3 mln zł), co związane było m.in. z ograniczeniem floty samochodów służbowych oraz brakiem w bieżącym roku kosztów transportu gotówki do bankomatów, w związku z przełączeniem bankomatów Banku do sieci Planet Cash;
2) kosztów eksploatacji systemów informatycznych (o 0,5 mln zł), głównie dotyczących dzierżawy sprzętu informatycznego (centralizacja umowy serwisu bankomatów) oraz usług świadczonych przez spółkę IT BPS (renegocjacja stawek oraz włączenie zespołu HelpDesk w strukturę Departamentu Informatyki);
3) reprezentacji i reklamy (o 0,2 mln zł), w tym przede wszystkim kosztów materiałów reklamowych oraz reklamy w środkach masowego przekazu (przesunięcie w bieżącym roku terminu uruchomienia nowych kampanii reklamowych);
4) usług badania bilansu, doradztwa i konsultingu (o 0,7 mln zł), w związku z niższymi potrzebami Banku w zakresie usług doradztwa finansowego.

Niższe niż w I półroczu 2015 r. koszty świadczeń pracowniczych były m.in. efektem kontynuowanej w 2016 r. restrukturyzacji sieci sprzedaży oraz przejścia części pracowników do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

W związku z przystąpieniem Banku do IPS, w I półroczu br. poniesiono koszty opłat na rzecz Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w wysokości 9,7 mln zł. Jednocześnie, odnotowano niższe koszty opłat na rzecz KNF i BFG (łącznie o 7,4 mln zł), co było m.in. wynikiem zwolnienia Banku z części opłat wnoszonych na rzecz ww. podmiotów z tytułu uczestnictwa w Systemie Ochrony.

Wzrost kosztów amortyzacji (o 0,6 mln zł), był wynikiem zwiększenia odpisów amortyzacyjnych na wartości niematerialne, w tym głównie dotyczących licencji, w efekcie rozliczenia zakończonych pod koniec 2015 r. projektów informatycznych.

Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

W I półroczu 2016 r. wynik z odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów wyniósł minus 48,8 mln zł i był korzystniejszy niż w analogicznym okresie 2015 r. o 24,5 mln zł. Obniżenie poziomu odpisów nastąpiło przede wszystkim z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom (o 18,7 mln zł). Było to m.in. związane z prowadzeniem przez Bank szeregu działań mających na celu zwiększenie efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym oraz restrukturyzacyjno-windykacyjnych.

Tabela 19. Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe (w tys. zł)

Wyszczególnienie	01.01.2015 – 30.06.2015	01.01.2016 – 30.06.2016	Zmiana 30.06.2016- 30.06.2015	Dynamika 30.06.2016/ 30.06.2015
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiąz. pozabil., z tego:	**-73 358**	**-48 846**	**24 512**	**66,6%**
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	-62 124	-43 436	18 688	69,9%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-2 264	-3 330	-1 066	147,1%
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	-426	-387	39	90,8%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	-10 180	-2 977	7 203	29,2%
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	1 420	1 284	-136	90,4%
Pozostałe	216	0	-216	-

9.4. Fundusze własne i łączny współczynnik kapitałowy

W pierwszej połowie 2016 r. funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem w Banku opierało się na poniższych regulacjach zewnętrznych:

1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych;
2) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym;
3) Ustawa Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (z póź. zm.);
4) Uchwała KNF Nr 258/2011 z dnia 04 października 2011 roku.

W Banku istnieje udokumentowany proces zarządzania adekwatnością kapitałową i monitorowania kapitału, funkcjonujący na podstawie „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Banku BPS S.A." oraz „Polityki zarządzania kapitałem w Banku BPS S.A.".

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje pomiar, monitorowanie, raportowanie, limitowanie i kontrolę adekwatności kapitałowej, efektywną alokację kapitału oraz procedury awaryjne. Podstawową miarą stosowaną do pomiaru adekwatności kapitałowej są współczynniki kapitałowe.

Fundusze własne dla potrzeb wyliczania adekwatności kapitałowej wyliczane są w oparciu o postanowienia Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz Ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Tabela 20. Adekwatność kapitałowa Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2016	Zmiana 30.06.2016-31.12.2015	Dynamika 30.06.2016/31.12.2015
Kapitał Tier I	509 029	525 207	16 178	103,2%
Kapitał Tier II	303 441	370 195	66 754	122,0%
Fundusze własne ogółem	**812 470**	**895 402**	**82 932**	**110,2%**
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, z tego:	**8 562 790**	**8 536 094**	**-26 696**	**99,7%**
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka kredytowego	7 836 502	7 806 353	-30 149	99,6%
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka operacyjnego	700 119	701 617	1 498	100,2%
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka rynkowego	24 920	26 576	1 656	106,6%
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej	1 249	1 548	299	123,9%
Współczynnik kapitału Tier I	**5,9%**	**6,2%**	**0,3 pp.**	-
Łączny współczynnik kapitałowy	**9,5%**	**10,5%**	**1,0 pp.**	**-**

Według stanu na 30.06.2016 r. fundusze własne Banku ukształtowały się na poziomie 895,4 mln zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2015 r. zwiększyły się o 82,9 mln zł, tj. o 10,2 %.

W I półroczu 2016 roku Bank realizował szereg działań mających na celu poprawę adekwatności kapitałowej. W lutym i marcu br. wyemitowano 26,3 mln szt. akcji własnych serii O, P, R i S w cenie emisyjnej 2,50 zł o łącznej wartości 65,8 mln zł, z czego akcje o wartości 65,7 mln zł objęte zostały przez banki spółdzielcze, natomiast akcje o wartości 37,5 tys. zł przez inwestora zewnętrznego. Podwyższenie kapitału zakładowego Banku zostało zarejestrowane w KRS w dniach 16.03.2016 r. oraz 08.04.2016 r., natomiast w dniu 9 czerwca br. Bank uzyskał zgodę KNF na zaliczenie powyższych emisji do kapitału podstawowego Tier I. Po odliczeniu kosztów emisji, do kapitału podstawowego Tier I zostały zaliczone instrumenty kapitałowe o wartości 64,5 mln zł. Jednocześnie, odnotowano spadek wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży. W czerwcu br. w wyniku sfinalizowania transakcji związanej z połączeniem organizacji płatniczych Visa Inc. z Visa Europe, Bank jako posiadacz udziału w Visa Europe otrzymał ekwiwalent finansowy w formie pieniężnej oraz w formie akcji uprzywilejowanych. Przychody z omawianej transakcji zaliczone zostały do rachunku wyników, jednocześnie wyksięgowano dodatnią wycenę związaną z przeszacowaniem wartości akcji VISA Europe. W rezultacie, kapitał Tier I Banku po I półroczu br. wyniósł 525,2 mln zł i był wyższy od kwoty odnotowanej na koniec 2015 r. o 16,2 mln zł.

W marcu br. przeprowadzono również emisję obligacji podporządkowanych, w wyniku której banki spółdzielcze objęły obligacje na kwotę 83,9 mln zł. W dniu 17 czerwca br. Bank otrzymał zgodę KNF na zaliczenie środków pochodzących z powyższej emisji do kapitału Tier II.

Przy wyliczaniu kwot ekspozycji na ryzyko, Bank w zakresie ryzyka kredytowego stosuje metodę standardową (SA), w zakresie ryzyka operacyjnego metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach), a w obszarze ryzyka rynkowego oraz ryzyka z tytułu korekty wyceny kredytowej metody standardowe zgodnie z wymogami regulacyjnymi określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko ukształtowała się na poziomie 8 536,1 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej na koniec 2015 r. była niższa o 26,7 mln zł, w tym kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe

o 30,1 mln zł. Jednocześnie na wyższym poziomie ukształtowała się kwota ekspozycji z tytułu ryzyka operacyjnego, rynkowego oraz z tytułu korekty wyceny kredytowej łącznie o 3,5 mln zł.

Łączny współczynnik kapitałowy ukształtował się na poziomie 10,5 % i w porównaniu do wielkości uzyskanej na 31.12.2015 r. zwiększył się o 1,0 pp., natomiast współczynnik kapitału Tier I wyniósł 6,2 %, tj. był wyższy od odnotowanego na koniec ubiegłego roku o 0,3 pp.

Bank wyznacza kapitał wewnętrzny zgodnie z Uchwałą Nr 258/2011 KNF z dnia 4 października 2011 roku, w oparciu o wewnętrzną Instrukcję funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP). Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka. Na dzień 30 czerwca 2016 roku kapitał wewnętrzny alokowany został na następujące rodzaje ryzyka: kredytowe, operacyjne, rynkowe, stopy procentowej w księdze bankowej, płynności, modeli oraz inwestycji w podmioty zależne i współzależne. Łączna kwota kapitału wewnętrznego oszacowana została na poziomie 759,9 mln zł, a relacja kapitału wewnętrznego do funduszy własnych wyniosła 84,87 %.

X. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE

10.1. Akcjonariat

Na 30 czerwca 2016 roku kapitał zakładowy Banku BPS S.A. składał się z 380 411 234 szt. akcji o wartości nominalnej 1 zł każda.

Tabela 21. Kapitał zakładowy Banku BPS S.A. na 30.06.2016 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Kwota (zł)
A	2 000 000	2 000 000
B	12 000 000	12 000 000
C	4 000 000	4 000 000
D	2 000 000	2 000 000
E	1 865 000	1 865 000
F	1 517 700	1 517 700
H	74 864 077	74 864 077
I	35 000 000	35 000 000
J	66 623 388	66 623 388
K	115 461 039	115 461 039
L	14 708 211	14 708 211
M	24 000 000	24 000 000
N	57 127	57 127
O	12 022 169	12 022 169
P	15 000	15 000
R	2 277 523	2 277 523
S	12 000 000	12 000 000
Ogółem	**380 411 234**	**380 411 234**

W strukturze akcjonariatu Banku BPS S.A. dominują banki spółdzielcze, posiadając łącznie 82,8 % akcji, w tym banki zrzeszone 79,7 %.

Tabela 22. Struktura akcjonariatu Banku BPS S.A. na 30.06.2016 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Udział w kapitale zakładowym
Banki Spółdzielcze:	**315 141 896**	**82,8%**
- Banki Spółdzielcze Zrzeszone	303 351 272	79,7%
- Banki Spółdzielcze Niezrzeszone	1 344 431	0,4%
- Banki Spółdzielcze Współpracujące	10 446 193	2,7%
Inne Banki Polskie	**11 452 898**	**3,0%**
Banki Zagraniczne	**4 217 815**	**1,1%**
Pozostali akcjonariusze:	**48 990 837**	**12,9%**
- osoby fizyczne	1 518 970	0,4%
- pozostali	47 471 867	12,5%
Bank BPS S.A.	**607 788**	**0,2%**
Razem	**380 411 234**	**100,0%**

W dniu 23 listopada 2015 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. podjęło Uchwałę Nr 3/2015 w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku w granicach kapitału docelowego, na mocy której w I kwartale 2016 roku przeprowadzone zostały emisje akcji serii O, P, R i S. Po rejestracji akcji w KRS (w dniach 16.03.2016 r. oraz 08.04.2016 r.) kapitał zakładowy Banku BPS S.A. wyniósł 380 411 234 zł.

Według stanu na 30 czerwca 2016 roku Bank posiadał 607 788 sztuk akcji własnych o wartości 2 127 258,00 zł. W 2012 roku, na mocy uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 czerwca 2012 roku, w ramach utworzonego kapitału rezerwowego na nabycie akcji własnych, Bank nabył (od akcjonariusza mniejszościowego) 1 134 268 sztuk akcji własnych.

W IV kwartale 2015 roku, po uzyskaniu zgody Rady Nadzorczej, część tych akcji (526 480 sztuk) została zbyta na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych.

10.2. Władze Banku

Zarząd Banku – zgodnie ze Statutem – prowadzi sprawy Banku i reprezentuje go na zewnątrz. Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku. Do szczególnych obowiązków Rady należy powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Banku, opiniowanie wszelkich wniosków i spraw wymagających uchwały Walnego Zgromadzenia, wybór biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe, zatwierdzanie rocznych planów finansowych i wieloletnich programów rozwoju Banku, zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego Banku i regulaminu działania Zarządu Banku. Ponadto, działając w ramach określonych przepisami prawa, uprawnień i kompetencji, Rada Nadzorcza realizuje swoje zadania dokonując analizy sytuacji: ekonomiczno-finansowej Banku, kapitałowej, bieżącej działalności Banku – w tym spraw związanych z oceną systemu zarządzania, analizy i oceny działalności audytu i kontroli wewnętrznej, zgodności procedur oraz rzetelności sprawozdawczości zewnętrznej i wewnętrznej Banku. Walne Zgromadzenie Banku wybiera Członków Rady

Nadzorczej spośród osób reprezentujących akcjonariuszy, z zastrzeżeniem, że dwaj niezależni członkowie Rady (spełniający kryterium odpowiedniości i niezależności, ustalone w procedurze dokonywania ocen odpowiedniości i niezależności kandydatów na członków Rady Nadzorczej, a także ocen Rady Nadzorczej oraz jej członków w trakcie kadencji) nie mogą być akcjonariuszami lub ich pełnomocnikami uprawnionymi do wykonywania głosu na Walnym Zgromadzeniu Banku.

Zmiany w składzie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku w 2016 roku

W 2016 roku nie miały miejsca żadne zmiany w składzie Zarządu Banku. Od dnia 27 stycznia 2015 roku Zarząd Banku pracuje w następującym składzie:

Tabela 23. Skład osobowy Zarządu Banku BPS S.A. na dzień 30 czerwca 2016 r.

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja
Zdzisław Kupczyk	Prezes Zarządu
Artur Adamczyk	Wiceprezes Zarządu
Piotr Chrzanowski	Wiceprezes Zarządu
Dariusz Olkiewicz	Wiceprezes Zarządu

W dniu 23 marca 2016 roku, realizując nałożony na Bank przez Komisję Nadzoru Finansowego warunek dotyczący powołania do Rady Nadzorczej dwóch niezależnych Członków Rady, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku dokonało wymaganego wyboru uzupełniającego, powołując do składu Rady: Pana Sławomira Juszczyka oraz Pana Andrzeja Pawlika.

W związku z powyższym skład Rady Nadzorczej kadencji obejmującej lata 2013-2017 na dzień 30 czerwca 2016 roku przedstawia się następująco:

Tabela 24. Skład osobowy Rady Nadzorczej Banku BPS S.A.

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Adam Jan Dudek	Przewodniczący Rady Nadzorczej
Roman Hrynkiewicz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Roman Marian Domański	Sekretarz Rady Nadzorczej
Zbigniew Bodzioch	Członek Rady Nadzorczej
Józef Błażej Czysz	Członek Rady Nadzorczej
Dariusz Jasiński	Członek Rady Nadzorczej
Sławomir Krzysztof Juszczyk	Członek Rady Nadzorczej
Paweł Antoni Kapel	Członek Rady Nadzorczej
Witold Marcin Morawski	Członek Rady Nadzorczej
Barbara Marta Pasierb	Członek Rady Nadzorczej
Piotr Janusz Piasecki	Członek Rady Nadzorczej
Andrzej Zdzisław Pawlik	Członek Rady Nadzorczej
Hanna Barbara Ruszczyńska	Członek Rady Nadzorczej
Czesław Swacha	Członek Rady Nadzorczej
Tadeusz Tur	Członek Rady Nadzorczej
Zdzisław Wojdak	Członek Rady Nadzorczej
Jerzy Woźniczko	Członek Rady Nadzorczej

10.3. Zasady Ładu Korporacyjnego

Decyzją Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 2 grudnia 2014 roku oraz Rady Nadzorczej, Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. przyjął Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 22 lipca 2014 roku. Zasady Ładu Korporacyjnego są zbiorem zasad określających relacje wewnętrzne i zewnętrzne instytucji nadzorowanych, w tym relacje z udziałowcami i klientami, ich organizację, funkcjonowanie nadzoru wewnętrznego oraz kluczowych systemów i funkcji wewnętrznych, a także organów statutowych i zasad ich współdziałania. Stają się istotnym dokumentem programowym w strategicznej polityce korporacyjnej Banku, który kształtuje odpowiednie modele postępowania.

Zarząd Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., wykonując Uchwałę Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, implementuje Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego z dnia 22 lipca 2014 roku, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności wynikającej ze skali, charakteru i specyfiki działania Banku z następującymi wyjątkami:

1) nie stosuje się zapisu § 8 ust. 4 w brzmieniu: „Instytucja nadzorowana, gdy jest to uzasadnione liczbą udziałowców, powinna dążyć do ułatwiania udziału wszystkim udziałowcom w zgromadzeniu organu stanowiącego instytucji nadzorowanej, między innymi poprzez zapewnienie możliwości elektronicznego aktywnego udziału w posiedzeniach organu stanowiącego." ;

2) nie stosuje się zapisów: § 11 ust. 3, § 49 ust.4, § 52 ust. 2, § 53, § 54, § 55, § 56, § 57 jako niedotyczących Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Poruszają one kwestie transakcji z podmiotami powiązanymi, modeli postępowania, jeśli w Banku nie funkcjonuje komórka audytu, wykonywania uprawnień z aktywów nabytych na ryzyko klienta.

Informacje dotyczące stosowania Zasad Ładu Korporacyjnego w Banku BPS S.A. dostępne są na stronie internetowej www.bankbps.pl

10.4. Zmiany organizacyjne

W celu podniesienia efektywności procesu kredytowego w Banku, w I półroczu 2016 roku kontynuowano projekt reorganizacji procesu kredytowego. W placówkach sprzedażowych zlikwidowane zostały Zespoły Analizy Kredytowej, natomiast w Departamencie Zarządzania Ryzykiem Kredytowym wszystkie zadania związane z procesem analizy kredytowej przejął Wydział Analiz Kredytowych. Dodatkowo, wzmocniono etatowo funkcjonujący w strukturach Departamentu Administracji Kredytowej zespół odpowiedzialny za proces oceny i monitoringu wartości zabezpieczeń dla transakcji kredytowych.

W I półroczu 2016 roku, nastąpiła także optymalizacja poziomu zatrudnienia na skutek przystąpienia Banku do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Przyjęty został model oparty na powołaniu zewnętrznego podmiotu zarządzającego Systemem, w związku z czym nastąpiła migracja części pracowników do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Ponadto, w związku z podjęciem decyzji o zaprzestaniu outsourcingu czynności wsparcia technicznego IT dla pracowników Banku, w strukturach Departamentu Informatyki powołano Zespół Helpdesk, w efekcie czego odnotowano wzrost zatrudnienia przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów ponoszonych na rzecz spółki IT BPS.

W I połowie 2016 roku kontynuowano także proces restrukturyzacji sieci sprzedaży.

10.5. Zarządzanie zasobami ludzkimi

W I połowie 2016 roku, Zarząd Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. przyjął Uchwałę w sprawie wprowadzenia Regulaminu wynagradzania pracowników Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Zmiana Regulaminu w szczególności miała na celu zwiększenie transparentności systemu wynagradzania, implementację do procedur bankowych zasad oraz wyników procesu wartościowania stanowisk oraz dostosowanie taryfikatora płacowego do wynagrodzeń rynkowych. Regulamin został uzgodniony z przedstawicielami organizacji związkowych działających w Banku i wszedł w życie z dniem 1 lipca 2016 r.
W obszarze szkoleń pracowników, w pierwszym półroczu 2016 roku działania Banku koncentrowały się przede wszystkim na podniesieniu kompetencji Dyrektorów placówek sieci sprzedaży z zakresu rozwoju podległych pracowników. W II kwartale 2016 roku, rozpoczęto także program rozwojowy „GIEŁDA WIEDZY" skierowany do wszystkich pracowników Banku, którzy chcą dzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem, a także do tych, którzy zainteresowani są własnym rozwojem, doskonaleniem wiedzy i umiejętności poprzez udział w szkoleniach i warsztatach. W trakcie trzech pierwszych miesięcy w programie uczestniczyło 100 pracowników Banku.
Ponadto, w Banku rozpoczęto Badanie Zaangażowania i Satysfakcji pracowników. Do pracowników została wysłana ankieta zawierająca pytania z zakresu: motywacji, przekazywania wiedzy, strategii, organizacji i procesów, przywództwa oraz kultury organizacji. Proces badania został przygotowany w taki sposób, aby udzielone przez pracowników informacje były całkowicie anonimowe. Wyniki ankiety zostaną opracowane w III kwartale br.

XI. PERSPEKTYWY ROZWOJU I PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

Podstawowym wyzwaniem stojącym przed Bankiem w kolejnych okresach jest konsekwentna i skuteczna realizacja celów przyjętych w programie naprawczym, warunkujących dalsze kierunki funkcjonowania Banku.

Planowane na najbliższy okres działania ukierunkowane będą przede wszystkim na zwiększenie wolumenu sprzedaży depozytów i kredytów komercyjnych, dalszy wzrost efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem restrukturyzacji i windykacji oraz realizację działań zmierzających do wzmocnienia kapitałowego i poprawy wskaźników adekwatności kapitałowej Banku.

Realizacja celów sprzedażowych Banku w aktualnych warunkach rynkowych charakteryzujących się m.in. nasiloną konkurencją, wymaga zmian organizacyjnych, zmian w ofercie produktowej, a przede wszystkim rozwoju technologii wspierających sprzedaż i procesy obsługi sprzedaży oraz obsługi posprzedażowej. Po zdiagnozowaniu barier sprzedażowych opracowano Strategię sprzedaży w Banku BPS S.A. na lata 2016-2019, której realizacja pozwoli na zwiększenie zysków sieci sprzedaży i wykonanie założeń przyjętych w programie naprawczym.

W obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym i restrukturyzacyjno-windykacyjnym działania Banku skoncentrowane będą przede wszystkim na nadzorze i monitoringu wyselekcjonowanych ekspozycji kredytowych, wzmocnieniu roli systemu wczesnego ostrzegania oraz miękkiej windykacji, jak również na poprawie jakości i efektywności przyjmowanych zabezpieczeń.

Istotne znaczenie dla poprawy funkcjonowania Banku w najbliższym czasie mają działania zmierzające do poprawy parametrów kapitałowych, takich jak m.in. współczynniki kapitałowe oraz relacja kapitału wewnętrznego do kapitału dostępnego na pokrycie ryzyka. Dotychczas przeprowadzone wzmocnienie kapitałowe wpłynęło na poprawę stabilności finansowej Banku oraz zapewniło odpowiedni bufor bezpieczeństwa niezbędny do dalszego bezpiecznego funkcjonowania, niemniej Bank będzie kontynuował program restrukturyzacji w obszarze adekwatności kapitałowej. Obecnie prowadzone są prace związane z przeprowadzeniem kolejnej emisji akcji własnych.

Podpisy Członków Zarządu Banku BPS S.A.

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	Podpis
Zdzisław Kupczyk	*Prezes Zarządu*	
Artur Adamczyk	*Wiceprezes Zarządu*	
Piotr Chrzanowski	*Wiceprezes Zarządu*	
Dariusz Olkiewicz	*Wiceprezes Zarządu*	

Warszawa, 28 września 2016 roku.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku BPS S.A. zawiera 33 ponumerowane strony.